

Af *Thomas Christensen* til minister *Hans Sølvhøj*:

„Mener ministeren, at en ensidig støtteaktion til fordel for Sydvietnam bestående i udsendelse af et hold danske kirurger kan være en opgave for statens u-landhjælp?“

Thomas Christensen: Det meddeles i pressen, bl. a. i *Berlingske* for 14. marts, at overlægerne *Tønnesen* og *Movin* arbejder på at sende en gruppe danske kirurger til Sydvietnam for at arbejde på et derværende hospital, og overlæge *Tønnesen* mener, at pengene dertil må kunne skaffes gennem statens u-landskontor. Tanken er jo i sig selv smuk, og at der er behov for hjælpen, er uden for enhver tvivl. Noget helt andet er, om det kan være en opgave for den danske stat netop i den nuværende situation. Vi har nylig set, at godkendelse af en indsamling blev nægtet, fordi den var ensidig.

Denne plan er sikkert ikke ment som ensidig, selv om et blad skriver, at man vil støtte general *Ky*; men kan man undgå, at den bliver det? Kan man undgå, at denne lægehjælp bliver indrullet i lægehjælpen til den almindelige krigsførelse? Når først de er derude, bliver det sikkert svært for lægerne at sætte vilkårene for deres arbejde, og selv om så var, ville man næppe kunne undgå, at et lægekorps til Sydvietnam vil blive opfattet og udnyttet af Sydvietnam og USA som en form for anerkendelse af en krig, som fylder mange af os med afsky og skamfølelse. Jeg vil derfor gerne spørge den højtærede minister, om han vil finde det rigtigt at anvende u-landsfondens midler til dette formål.

Minister Hans Sølvhøj: Jeg tror, alle danske har stor medfølelse med det vietnamesiske folk, som nu gennem en årrække har måttet lide under krig eller krigslignende tilstande. Jeg mener, man bør have sympati for enhver form for humanitær hjælp til det vietnamesiske folk, det være sig i form af lægehjælp eller på anden måde, under forudsætning af at hjælpen ydes upartisk.

Imidlertid mener jeg ikke, det kan være en opgave for statens u-landshjælp at udsende danske kirurger til Sydvietnam.

Den danske lovgivning om samarbejde med udviklingslandene tager udelukkende sigte på ydelse af teknisk og finansiel bistand, medens humanitær hjælp til udviklingslandene falder uden for denne lovgivnings rammer. Når der f. eks. ydes statsmidler til hospitalet i Congo, er det, fordi der her er tale om et uddannelseshospital.

Det må erkendes, at grænsen mellem humanitær og teknisk hjælp i mange tilfælde kan være flydende; men i det konkrete tilfælde, som spørgeren her har tænkt på, er det regeringens opfattelse, at der i alt overvejende grad er tale om humanitær hjælp, hvorfor der i påkommende tilfælde må findes andre midler til finansiering end udenrigsministeriets bistandsbevillinger.

Thomas Christensen: Jeg ønsker bare at takke ministeren for det klare og utvetydige svar. Tak.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om almindelig omsætningsafgift.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 27) findes i tidenden sp. 2711, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 309 og bilag til betænkning i tillæg B. sp. 641).

Der var stillet 5 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Peter Nielsen: Jeg anbefaler de stillede ændringsforslag. Nr. 1 går jo ud på, at kunstnere fritages for at svare afgift, når de afsætter kunstværker af egen frembringelse, og nr. 3 vedrører afgiftsfri indførsel af kunstværker; de tre øvrige ændringsforslag er af ren teknisk karakter.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Ændringsforslagene nr. 1-5
vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sættes derefter til forhandling.

Peter Nielsen: Ja, jeg skal så anbefale lovforslaget om den almindelig omsætningsafgift til endelig vedtagelse her i det høje ting. Det har nu været grundigt behandlet 2 år i udvalget, og der er vel efterhånden sagt alt pro et contra om dette spørgsmål. Jeg anbefaler som sagt momsens.

Henry Christensen: Det, som folketingets medlemmer her i eftermiddag skal tage stilling til, er jo simpelt hen det mest indgribende skattesystem, noget land nogen sinde har pålagt sine skatteborgere. Vi skal oven i købet tage stilling, inden det materiale, der skulle ligge til grund for vor stillingtagen, er færdig og omdelt på pladserne; vi har i dag fået en 144 siders bilagsberetning vedrørende kildeskattearbejdet; den tredje momsberetning har endnu ikke kunne gøres færdig. Alligevel skal folketinget nu i dag tage stilling.

Jeg skal såmænd ikke beklage mig så meget over, at dette bilagsmateriale ikke har kunnet komme frem, for jeg tror, vi er i den situation, at over for folketingsflertallet gør argumenter ikke mere indtryk. Det er vel det mest beklagelige i den seneste udvikling af skattereformdrøftelserne, at argumentet har fået så lidt plads i debatten. Det er, som om argumenter i øjeblikket er spildte ord på Balle-Larsen. Venstre fremlagde konkrete forslag i udvalget. Man var end ikke indstillet på at gå ind i positive drøftelser. Man ville bare til sidst majorisere, og det er jo, hvad vi er stillet over for i dag.

Det er samtidig resultatet af den socialistiske forbrødring, der skal til afgørelse: gennemførelsen af et merværdiafgiftsforslag, der rammer simpelt hen al omsætning her i samfundet. Jeg har set, at statsministeren og hr. Aksel Larsen har været til diskussionsmøde i aften, og det var jo også et møde, der fandt sted efter de nye linjer imellem de to partier, men jeg har også forstået, at man nåede frem til erkendelse af, som det hedder: hvad vi gennemfører i fællesskab, vil vi tage æren for i fællesskab,

og vi vil, hvis det bliver nødvendigt, dele fælles skam. Det sidste er dog en vis indrømmelse, men stærkere kan forbrødring vel overhovedet vanskeligt fremstilles.

Jeg har også set, at statsministeren efter anden behandling her i tinget har haft den dristighed fortsat at påstå, at der var ingen saglig kritik af regeringens skatteforslag. Den omstændighed, at man gentager urigtige påstande, bliver påstandene ikke mere rigtige af. Statsministeren kan have en opfattelse. Han kan ikke med respekt over for folketinget tillade sig uden videre at afvise en endog omfattende saglig kritik, der er fremsat over for de forslag, der nu skal afgøres.

Hvad betyder momsens? Ja, den betyder altså for det første, at alt forbrug belægges med afgift. Den betyder for det andet, at henved 400.000, det vil sige alle landets erhvervsvirksomheder, skal inddrages i opkrævningen af afgift. Det er store byrder at lægge på befolkningen. Der måtte være store fordele, der skulle modsvare disse store byrder, hvis man skulle acceptere den, men det er disse fordele, der i dag ganske mangler. Når socialistisk folkeparti argumenterer med, at der vindes jo andre fordele såsom skattefradragreglens afskaffelse og indførelse af kildeskatt, så må man endnu en gang gøre opmærksom på, at disse ting har intet som helst med momsens gennemførelse at gøre.

Og hvad er det, der ganske enkelt sker? Der sker det, at man ved at gennemføre momsens får 2 milliarder kr. mere ind i statsindtægter, i afgifter i statskassen. Den ene milliard kr. kommer fra alle de vareområder, hvor der i forvejen eksisterer et afgiftssystem i form af de såkaldte punkt-skatter. Man behøver altså overhovedet ikke at begive sig ud i det store momsbesvær for at få den milliard kr. i kassen, hvis det er det, der er formålet.

Den anden milliard kr., hvor kommer den fra? Den kommer fra det store system, hvor man skal til at beskatte fødevarer, tjenesteydelser, brændsel osv., og her er man så forskrækket for virkningerne af dette system, at den milliard kr., man får ind herfra, det er den milliard kr., man bruger til at give ud til befolkningen igen i form af kompensationer, for at de skal dækkes ind for den milliard kr., de skal

[Henry Christensen.]

betale på dette område. Det er vel det største kineseri, vi på noget tidspunkt har været stillet over for i dansk skattelovgivning.

Derfor er det rigtigt at betegne det forslag, vi her er stillet over for, som urimeligt og unødvendigt i den skikkelse og i den sammenhæng, hvori det foreligger.

Der var engang ét argument for momsen, der blev stærkt fremhævet: at den var et neutralt afgiftssystem, når det virkede undtagelsesfrit. Men selv denne neutralitet har man jo udhulet på adskillige områder: man arbejder med forskellige momsprocenter, med forskellige kredittider. Man gennemfører en ordning, hvor boksekampe er fritaget for moms, medens teaterforestillinger skal belægges med moms. Andre vareområder gør man momsfri. Man gennemfører, at mejeriprodukter skal betale moms med 160 millioner kr., og derpå skal man bruge de 160 mill. kr. til at sænke de pågældende priser med bagefter; et nyt besværligt system, hvis praktisering vi endnu ikke kender noget nærmere til. Personbefordring skal holdes fri osv.; man har altså på en række områder udhulet det argument, man afgiftsmæssigt kunne sige der var tilbage.

Sammenhængen med skattereformen er jo det andet afgørende element. Jeg skal ikke gå ind i en nøjere debat om denne sammenhæng ud over her at fastslå, at man gennemfører unødvendigt og urimeligt ophevelsen af adgangen til fradrag af kommunale skatter og gør derved de rige kommuner rigere, de fattige fattigere. Man ophæver til skade for lønmodtagernes opsparing kapitalbindingsreglerne. Man gennemfører ikke et tilstrækkeligt loft til værn for ophevelsen af den almindelige skattefradragsregel. Man gennemfører, så vidt vi kan se, en ganske utilstrækkelig løsning af sambeskatningsproblemet, men det skal jeg vende nærmere tilbage til under behandlingen af næste sag. Det tilsvarende gælder, at der er for megen uafklarethed

omkring de kommende skatteskalaer. Der sker endvidere heller ikke den hårdt tiltrængte og af mange af os tilsigtede lempelse af beskatningen på mellemindkomsterne her i landet. De fordele, der skulle være vundet, bliver ikke vundet, set ud fra vort synspunkt.

Så er der måske en del aftaler af de to forligspartier, der ligger ved siden af, som vi kun mere eller mindre kender. Der er ét punkt, jeg gerne vil drage frem og bede finansministeren give et klart svar på. Det er, at man på ny har antydnet, at spørgsmålet om en øget beskatning af parcelhusene kunne komme ind som en følge af det skatteforlig, der er sluttet mellem S og SF. Jeg går ud fra, at dette ikke er tilfældet. Jeg går ud fra, at statsministerens klare svar på mit spørgsmål her sidste folketingsår om, at regeringen ikke vil medvirke inden for de kommende 8 år til en øget parcelhusbeskatning, står ved magt, og jeg beder finansministeren ganske klart bekræfte det.

Jeg har lagt mærke til, at forligsførtallet har villet sammenligne det, der i dag sker, med den skattereform, der gennemførtes her i landet i 1903. Det er naturligvis både morsomt og interessant for venstrefolk at lægge mærke til, at når hr. Aksel Larsen skal finde noget stort at sammenligne det med, han i dag er med til, ja, så er det altså en tidligere indsats fra en venstre-regering, han må tage som grundlag for sammenligning. Kunne han blot have taget lidt ved lære af det historiske eksempel, han henviser til! Men se, i 1903 gennemførtes en stor demokratisk skattereform af et sejrende regeringsparti, der netop havde haft et strålende valg forud, og reformen havde dengang den bredest tænkelige demokratiske baggrund. Af folketingets daværende 102 medlemmer stod der 76 medlemmer bag regeringen og regeringspartiet, og imod den demokratiske skattereform, der gengang gennemførtes, var der alene 8 højrefolk her i folketinget. Det var et meget stort folkeflertal, der samtidig stod

[Henry Christensen.]

bag de partier, der dengang gennemførte reformen. I dag gennemføres den mest indgribende skattereform af det snævrere tænkelige flertal her i det høje ting — og et flertal, der, som jeg gjorde opmærksom på ved anden behandling, alene på valgdagen havde 49,1 pct. af de afgivne stemmer bag sig. Det er et snævert flertal, og dette flertal tilvejebringes endda alene i kraft af, at en række af de ærede SF-medlemmer, når de pligtskyldigst her lidt senere på eftermiddagen rejser sig for at stemme for momsen, stemmer klart imod, hvad de førte deres valgkamp på, hvad de fortalte deres vælgere de ville virke imod i folketinget. Når man betænker, at ærede medlemmer har brugt som eneste motivering for denne voldsomme drejning, at de derved hindrede andre partier i at være med i en skattereform, så må man sige, at så er det besynderligt, at man samtidig er i stand til at henvise til en skattereform fra 1903, der havde dette brede parlamentariske grundlag bag sig. I 1903 betød reformen en frigørelse for den store del af befolkningen. Dengang blev bl. a. tiende afløst her i landet. I dag vil folketingsflertallet indføre tiende i en moderne og ny skikkelse. I dag er det ikke frigørelse, men nye byrder på befolkningen, på dens daglige fornødheder, der skal stemmes om, uden at man herigennem yder et bidrag i øvrigt til en skattereform af et indhold, som kunne have forsvaret og begrundet det.

Venstre vil stemme imod merværdiafgiftsforslaget, når det kommer til afstemning, og vi anser det for at være en så vigtig ting for folketinget og folketingets medlemmer at tage stilling til, at vi har bedt om, at der må blive foretaget afstemning ved navneopråb, så hvert medlem kan gøre op med sig selv om, hvorvidt han finder, det er rimeligt og rigtigt at pålægge denne afgiftsreform i Danmark pr. 3. juli 1967.

Poul Møller: Ved anden behandling havde jeg lejlighed til på det konservative folkepartis vegne at gøre en række betragtninger gældende om de forhandlinger, der har fundet sted, om det forlig, der er blevet afsluttet mellem socialdemokratiet og socialistisk folkeparti. Det tjener næppe noget formål her at gentage disse betragtninger.

Jeg vil dog gerne, inden vi går til afstemning, præcisere, hvorfor det konservative folkeparti stemmer imod merværdiafgiftsforslagets ophøjelse til lov, hvorfor vi har den opfattelse, at således som det er gået, kan vi ikke stemme for denne afgiftsform. Det er almindelig bekendt her i tinget, at under andre omstændigheder, også under andre politiske omstændigheder, ville vi have stemt for merværdiafgiftsforslaget. Vi har ikke principielt ændret vores holdning: at vi foretrækker indirekte afgifter for stærk og kraftig indkomstbeskatning af befolkningen. Vi mener, at en flytning af beskatningen fra arbejdet, fra indkomstdannelsen, til forbruget i den økonomiske stilling, landet nu befinder sig i, kan være fornuftig. Men vi har ikke under disse forhandlinger fået nogen sikkerhed for, noget løfte om, at dette vældige milliardbeløb overhovedet ville blive anvendt til en nedsættelse, en lempelse, af beskatningen af indkomsterne, af beskatningen af arbejdet. Det har for os været det afgørende, og vi har under hele vejen om disse problemer sagt, at det afgørende for os ved bedømmelsen af merværdiafgiftsforslaget er, om regeringen, om vores eventuelle forligspartner ville være med til at nedsætte indkomstskatterne med et tilsvarende beløb. Dette opnåedes ikke under forhandlingerne, og vi kan derfor ikke give regeringen denne blankoveksel på 2 milliarder kr. Tværtimod må det efter det, der er sket ved anden behandling, og siden efter de udtalelser, der er faldet, anses for mest sandsynligt, at vi ikke får nogen skatteomlægning ved hjælp af merværdiafgiften, at vi får en yderligere indkomstudjævning i forbindelse med merværdiafgiftens indførelse, at vi får en indkomstbeskatning med en forstærket progression og ikke en formindsket progression, således at visse dele af befolkningen bliver stillet i enhver henseende, både indkomstskattemæssigt og forbrugsafgiftmæssigt, ringere, end de er i dag.

Derfor er det vel svært overhovedet at kalde dette for en skattereform, men man må vel koncentrere sig om at kalde det en stor ekstra skat, som staten herved får ind. Statens nye indkomster kan, således som forhandlingerne er forløbet, nu bruges af flertallet til de udgifter, flertallet — og det vil sige de to partier — går ind for. Allerede

[Poul Møller.]

under forhandlingerne med det radikale venstre og det konservative folkeparti blev det klart, at man sad og var ved at anvende pengene i topartisforhandlinger imellem de to nu nye flertalspartier herinde. Vi har ikke for vore stemmer om en merværdiafgift og for en merværdiafgift kunnet opnå, at det nye og fremtidige skattesystem fik et skatteloft, som var rimeligt, forsvarligt, over for alle indkomstgrupper.

Det, vi blev tilbudt, var en ren og skær narresut. Vi har ikke kunnet opnå, at den kommunale skat fortsat var fradragsberettiget; vi har tværtimod set, at tilbud herom blev trukket tilbage. Vi har ikke kunnet opnå en mere rimelig og forstandig løsning på persontilskudsproblemet end det, regeringen foreslog, og vi har ikke kunnet opnå, at man lod denne vældige skattelov, som nu har ventet så længe, træde i kraft bare et par måneder senere, så den i mindre grad var en hæmsko for dem, der skal administrere den, og vi har ikke opnået, at det, som regeringen bare fremsatte forslag om i efteråret, nemlig at der var valgfrihed med hensyn til betalingsmetoden, kunne opretholdes. Her skærpede regeringen sine krav under forhandlingerne. Under andre politiske omstændigheder og under en større forhandlingsvilje fra regeringens og regeringspartiets side ville vi have påtaget os et medansvar for denne lovgivning. Men der blev ikke taget disse rimelige hensyn til vore synspunkter, og derfor må ansvaret bæres af de to partier, der er blevet enige, medens vi andre endnu deltog i forhandlinger. De har villet det sådan, og de må nu bære det sådan.

Aksel Larsen: Jeg ser mig ikke helt i stand til at begynde min tale med de ord, hr. Peter Nielsen anvendte; han sagde, han anbefalede lovforslaget om indførelse af en meroms. Det ser jeg mig ikke i stand til, men jeg ser mig i stand til at anbefale, at man stemmer for vedtagelse af lovforslaget her ved tredje behandling. Jeg er ikke just begejstret for indførelse af en meroms, så lidt som jeg var begejstret for indførelse af en almindelig omsætningskat i 1962, men under de givne forhold forekommer det mig, at så er det rigtigt at vedtage lovforslaget, og så er der så meget vundet

ved at gennemføre den skattereform, hvortil nu også meromforslaget hører, at vi bør stemme for den.

Hr. Henry Christensen ankede, som man kunne vente det, over, at man manglede bilagsmateriale. Jeg har været med til nogle skattedrøftelser i dette ting, hvor man har lavet komplicerede skattebuketter, — og det gjaldt også dengang vi fik indført engrosomsen — hvor bilagsmaterialet kom trykt til folketinget flere måneder efter, at sagen var afgjort; dengang lød der ikke fra hr. Henry Christensens side nogen beklagelse over, at bilagsmaterialet ikke forelå ved lovforslagernes anden og tredje behandling.

Der har været arbejdet med disse spørgsmål i flere år. Alle, der har været med i udvalgsarbejdet, er velorienterede, kender alle bilagene, alt materialet, alle besvarelser, alle henvendelser; de har været stillet til rådighed for partigrupperne; ingen behøver at være uvidende. Spørgsmålene har været diskuteret i pressen og på offentlige møder og her i folketinget; folketinget er fuldt kompetent til at overskue disse spørgsmål og til at tage stilling til dem.

Men det, det drejer sig om, er jo altså også noget andet. Det, det drejer sig om, er, at man dels er vred over, at nu gennemføres denne skattereform af to af folketingets partier, der ved valget fik flertal i folketinget, dels er man vred over, at det netop bliver denne skattereform, der gennemføres, og ikke noget helt andet. Hr. Henry Christensen og andre må gerne til deres dages ende køre med de 49,1 pct., men jeg vil tillade mig at spørge, om de partier, der ved afstemningen om dette lovforslag stemmer imod, repræsenterer et flertal af vælgerne af 22. november; det gør de jo ikke. De kan selvfølgelig påstå, at de mener at have retsforbundet med sig, men jeg skulle nu nok tro, at retsforbundet står nærmere ved socialdemokratiet og ved vort parti, end det står ved de borgerlige partier, der nu siger, at de ikke vil være med. (Poul Møller: Også med moms?). Ja, der var engang, da hr. Poul Møller var begejstret tilhænger af en meroms og sloges for, at vi skulle have en meroms, så jeg synes, han er den rette til at stille spørgsmål om, hvordan vi skal forholde os til meromsen! Men jeg skal komme til det.

[Aksel Larson.]

Vi har fået en forsmag her på den debat, der rettelig burde føres under næste punkt på dagsordenen — men der er ikke noget at sige til det, det hele hænger jo sammen — og vi har fået at vide, at det, der er så galt, det er bl. a., at man ikke har kunnet opnå et skatteloft. Sandheden er, at tilbud herom blev fremsat af regeringen under forhandlingerne og ikke blev modtaget. Man beklager, at når skattefradragreglen skal afskaffes, så skal man samtidig afskaffe retten til at fradrage betalte kommuneskatter. Der har tidligere under debatten om skattefradragreglen ikke været gjort nogen distinktioner om, at der skulle gælde andre regler for kommuneskat end for statskat. Det er noget, man fra visse partiers side fandt på i sidste fase af forhandlingerne, og både regeringspartiet og mit parti har været villig til at drøfte disse spørgsmål, idet vi godt kan se, at her melder sig problemet om byrdefordelingen mellem stat og kommuner og mellem kommunerne indbyrdes. Men jeg har ikke haft indtryk af, at man var villig til at være med, hvis man fik de tilbudte indrømmelser på dette område.

Hr. Poul Møller siger, at så er der problemet om persontilskuddene. Det konservative folkeparti, som med senere støtte af det radikale venstre har kørt spørgsmålet om persontilskuddenes erstatning med en anden form for kompensation, har ikke selv været i stand til at komme med noget forslag om, hvoledes det skulle gøres. Det bebrejder jeg dem ikke, det er meget vanskeligt at finde en løsning her. Vi har alle sammen erklæret, at vi synes ikke, persontilskuddene er ideelle, men vi mener, vi må se at finde en løsning, sådan at dette klares; der er blot ingen, der har foreslået en tilfredsstillende løsning nu. Hvis hr. Poul Møller havde haft en tilfredsstillende løsning, så havde han sikkert udarbejdet ændringsforslag; men det kom ikke.

Man anker over, at der ikke er blevet valgfrihed i afregningsmetoden; spørgsmålet var, om man skulle benytte leverancemetoden, eller der skulle være valgfrihed mellem leverancemetode og betalingsmetode. Ja men også her har flertalspartierne været villige til at forhandle og ikke afvist at give indrømmelser, men tilbuddene er ikke blevet

modtaget. Og når man er kommet dertil, at man gør det til et afgørende spørgsmål, hvorvidt meromsen skulle træde i kraft den 1. juli eller den 1. september, så synes jeg man er havnet i småtingsafdelingen, hvilket vi jo også har fået bekræftet derved, at septemberdatoens varmeste forkæmper, hr. Hilmar Baunsgaard, offentligt har erkendt, at der findes ingen dato på året, der er særlig ideel. Jeg kan ikke se, at disse argumenter kan retfærdiggøre, at man holder sig udenfor, og heller ikke det, at nu har flertallet i denne sal i sinde at rydde op i fradragjunglen, således at forskellige aldeles urimelige fradrag bortfalder.

Hr. Henry Christensen har her nævnt kapitalbindingsreglerne. Ja, det tvinger mig altså til at gentage dette elementære, at efter de oplysninger, udvalget og hr. Henry Christensen har modtaget, så er der i januar måned i år antagelig bundet ca. 900 mill. kr. på kapitalbindingskonti af forskellig art. Dette må efter en rimelig beregning betyde, at staten og kommunerne tilsammen må notere et minus på 700 mill. kr. i indkomstskatten fra 1. juli. Hvis der virkelig har foregået en opsparing af de pågældende på 900 mill. kr., så får de de 700 mill. kr. igen af det offentlige. Jeg tror ikke, man kan betegne den slags som privat opsparing, hvortil kommer, at enhver ved, at en væsentlig del af disse kapitalbindingskonti kun er fiktiv opsparing og ikke reel opsparing. Forholdet er det, at de, der har været i stand til at udnytte opsparingspræmieringerne over kapitalbindingskonti, har enten i særlig grad haft evnen til at spare op — og så har de, der ikke havde evnen, måttet betale så meget mere — eller også har de foretaget en fiktiv opsparing under alle omstændigheder, og så har disse ulykkelige bestemmelser været benyttet til at skaffe en del af skatteyderne skattelettelse på andre skatteyderes bekostning.

Der kommer ingen lempelser af mellemindkomsternes beskatning, siger hr. Henry Christensen. Jeg beklager, at hr. Henry Christensen kan have den opfattelse. Han kender fra skitsen over skatteskalaer, hvad der er påtænkt at gøre, når vi slipper af med skattefradragreglen, så vi kan få en glidende progressiv skala, og ved altså, at den del af mellemindkomsterne, der trænger til skattelettelse, vil få den, hvortil naturligvis kom-

[Aksel Larsen.]

mer, at i første omgang er det dem med de helt lave indtægter, der får mærkbare skattelettelse eller sociale kompensationer.

Endelig anker hr. Henry Christensen over det med parcelhusene og forlanger klar besked om det, han har fået klar besked om så ofte. Jeg skal gerne sige, at det er ganske urimeligt at betragte boligen som et skatteobjekt, men det er lige så urimeligt at betragte særlige former for boliger sådan, at ejerne bør gives skattelettelse, at de, der muligvis har de bedste boliger, skal have skattelettelse på andres bekostning; det er jo det forhold, vi har med den form for skattemæssig behandling af parcelhusejerne, som eksisterer, og som flertallet i denne sal ikke alene har tolereret, men videreudviklet, så vi er nået de tilstande, vi er nået. Det kan ikke være rimeligt, at blot fordi man har en bestemt form for bolig, skal man have skattelettelse, og at de, der har en anden form for bolig, skal betale så meget højere skat. Vi må bort fra dette system. Men det er naturligvis også rigtigt, at eftersom det er folketinget, der gennem sin lovgivning har åbnet disse muligheder, så kan man ikke give sig til at straffe parcelhusejerne og sige: I har rettet jer efter landets lov og ret, og derfor skal I nu betale noget mere. Vi må have en endda ret lang afviklingsperiode, og som jeg har sagt under valgkampen — og hr. Henry Christensen ved det — er det så ganske enkelt sådan, at vi drømmer ikke om — jeg går ud fra, at regeringspartiet heller ikke drømmer om det — at sige, at de nuværende parcelhusejere skal straffes. Men vi kan naturligvis overveje, om dette skal fortsætte. Der er blot også det at bemærke til det — og det ved hr. Henry Christensen også — at i medfør af boligforliget, som jeg forstår at hr. Henry Christensens parti modsætter sig bliver revideret til trods for, at alt taler for en revision af det, er parcelhusejernes skattetilsvaret låst fast 8 år frem i tiden. Det er noget, mit parti beklager, men vi kan ikke ændre det. Men jeg forstår ikke, at hr. Henry Christensen, som er vidende om alt dette, nu pludselig drager dette spørgsmål frem og siger: her er noget uklart, må jeg så få besked, må jeg så få lov til at krydsforhøre ministeren.

Og så er der det, som i virkeligheden er hovedargumentet fra den højre side af salen:

at man ikke får den skattelovgivning, man sigtede efter igennem de par år, der har været forhandlet om engrosomsens afløsning af en meroms; man ville have en meroms på alle varer og tjenesteydelser på mindst 10 pct., og hele merprovenuet af den skulle gå til lettelse af indkomstbeskatningen, sådan at forstå, at det skulle være dem, der betaler mest i skat, der skulle have den meste lettelse. Hvis det ikke er meningen med de udtalelser, der er fremkommet, så er der ingen mening i dem, for netop de med de lave mellemindkomster og med de lave indkomster vil få skattelettelse, når denne skattereform bliver virkeliggjort. For det er naturligvis rigtigt, at de, som hidtil mere eller mindre kunne nyde økonomisk godt af det eksisterende virvar i vor skattelovgivning, af fradragsjunglens eksistens og af skattefradragsreglen, de vil jo nok komme til at betale en mere rimelig skat i forhold til deres indkomst, men det kan vi ikke se at der sker nogen skade ved.

Jeg beklager, hvis jeg har trådt nogen over tærne ved at sammenligne det, der sker nu, med systemskiftet, men jeg kan ikke se, at sammenligningen halter, ud over at der naturligvis er mulighed for, at dette bliver et større systemskifte end det, vi oplevede efter 1901.

Det, der skete, det var, at et eksisterende venstreflertal med støtte af en lille socialdemokratisk gruppe i folketinget fik regeringsmagten; og at den første frugt af dette flertalsskifte eller dette regeringsskifte, blev en ny skattelovgivning, som tog hensyn ikke mindst til landbrugernes skattemæssige interesser, og det er forståeligt, og det var rimeligt.

Det, der sker nu, hvis man vil nøjes med at se på skattereformen, det er, at nu gennemføres der en skattereform, som tager hensyn til lønmodtagernes, det overvældende befolkningsflertals, interesser, og det gøres der jo også, når man effektiviserer skatteligningen, hvorved man i højere grad, end det hidtil har været muligt, sikrer, at folk kommer til at svare skat efter evne, at flest muligt animeres til ikke at glemme indkomster, når de udfylder deres selvangivelse. Det kan da ikke at være at træde nogen for nær, det kan ikke være at begå uretfærdigheder mod nogen, men det er at begå retfærdighed mod dem, som hidtil

[Aksel Larsen.]

var kontrolleret i alle ender og kanter og derfor led mest under det skæve skattesystem, vi har.

Men naturligvis, skattereformen kan være indledningen til noget større, til mere vidtgående reformer, og der er jo sagt noget herom i den offentliggjorte aftale mellem socialdemokratiet og socialistisk folkeparti. Man ved, hvad vi tilsigter at søge gennemført i de kommende tre år, og jeg forstår ikke, at nogen kan være ophidset over dette, men jeg ved, at man kan være forbavset over de to kraftige og voldsomme taler, vi har hørt her om meromsens vederstyggelighed; de holdes af partier, som var med til at belemre landet med engrosomsen i 1962; de holdes af ordførere for partier, som hidtil energisk har sagt, at for dem var det alfa og omega at få indført meromsen; det var det eneste saliggørende, det var det eneste retfærdige, det eneste rimelige. Og så står to af disse partiers ordførere op her og taler om den skamløse prisfordyrelse, meromsen vil medføre, om, at nu indfører socialistiske partier tiende her i landet!

Man må have mig undskyldt; indtil den 10. maj i fjor holdt venstre, de konservative og de radikale fast på, at de ville have meromsen indført, og da det så kom til stykket, da de opdagede, at nu var der chancer for, at regeringspartiet ville være med til at gennemføre en virkelig skattereform, en reform af indkomstbeskatningen, så fik de kolde fødder; de tog ikke afstand fra meromsen, de sagde, at den ville de gerne fortsat have, de ville være lykkelige for at få den, men de stillede visse betingelser, f. eks. absolut loft over statsudgifterne, og de stillede som betingelse, at regeringspartiet ikke i en vis årrække måtte så meget som agitere for kildeskat eller for skattefradragsreglens afskaffelse; de stillede en masse andre krav, men alene sådanne betingelser kunne naturligvis ingen regering gå ind på, og jeg må indrømme, at jeg kunne jo kun være glad for, at de skatteforhandlinger sprængtes. Men det skal altså slås fast, at indtil den 10. maj kunne de pågældende partier ikke agitere heftigt nok for, at vi skulle have meromsen indført, og deres mening er først skiftet i foråret 1967; endnu i det begyndende efterår diskuterede

hr. Henry Christensens parti, hvilken procent man måtte have indført for meromsen, og kom til det resultat, at 10 pct. var for lidt, det skulle være 12½ pct. eller 15 pct. eller 20 pct.

Og ordføreren for et parti, der har været fremme med ideen om en 20 pct. moms så sent som i september måned 1966, kommer her i marts 1967 og anklager os andre og siger: madfordyrere. I indfører tiende på alle madvarer osv. osv. Jeg synes, at man skulle se at få lidt rent halm i træskoene, erindre, hvad stilling man har haft hidtil, og erkende, at grunden til, at man nu går imod meromsen, og at man igennem sin presse vil føre den mest skamløse agitation imod den, det er den, at man ikke har fået den skattereform med bibeholdelse af skattefordelene for alle ikke-lønmodtagere, som man ønskede sig, men at der kommer en virkelig skattereform; dermed er det temmelig klart, hvad det drejer sig om. Men jeg må samtidig sige, at det er mig egentlig uforståeligt, at partier, der blandt deres vælgere har et stort flertal af lønmodtagere — jeg tænker på de konservative og de radikale — kan stille sig ved siden af her og vil drive den agitation, de driver. Det radikale venstres landsmøde i maj måned i fjor sagde udtrykkeligt, at man skulle gå ind for kildeskatten, for skattefradragsreglens afskaffelse og for oprydning i skattefradragsjunglen, den fradragsjungle, som ikke mindst hr. Hilmar Baunsgaard sammen med mig har holdt så mange og så skarpe taler imod her i tinget. Det radikale venstre skulle altså egentlig efter sin hele tidligere politik og sine landsmødebeslutninger være med til at gennemføre dette her, men springer fra. Og det konservative folkeparti? Ja vel, indtil valgdagen den 22. november erklærede de sig for tilhængere af fradragsreglens bevarelse og modstandere af kildeskatten, men så snart stemmerne var talt op, så tog de konsekvensen og sagde: vælgerne har talt, og nu må vi udføre vælgerne vilje. Vælgerne har stadig væk talt, vælgerne vilje må vel stadig væk være gældende.

Jeg kan ikke indse, at de anklager, man rejser, er rimelige eller berettigede, ikke mod vort parti, ikke mod socialdemokratiet, ikke mod statsministeren, og jeg må sige til slut, at jeg begyndte med at erklære, at

[Aksel Larsen.]

jeg kunne ikke anbefale momsens, men jeg kunne anbefale at stemme for lovforslaget om indførelse af en meroms; jeg kan det, fordi det er et led i en så omfattende for befolkningen og for landet gavnlige skattereform, som ikke alene ved sin gennemførelse vil medføre en socialt mere rimelig byrdefordeling, vil genskabe den virkelige progression i det danske skattesystem, men også fordi den vil have gunstige virkninger for hele landets økonomi og kunne medvirke til at bremse den inflatoriske udvikling. Jeg ser her ikke bort fra, at det naturligvis er forståeligt, hvis mange handlende i denne situation bittert beklager, at de skal administrere meromsen fra den 1. juli — jeg tror ganske vist ikke, det bliver nogen stor arbejdsbyrde, det bliver ikke så vanskeligt for dem — men meromssystemet giver i sig selv en oversigt over de erhvervsdrivendes omsætning og derfor en større mulighed for skattevesenet for at kontrollere erhvervsvirksomhedernes fortjenester, og det kan naturligvis spille en rolle. Det er menneskeligt, hvis folk ikke er tilfredse med dette, men set fra et samfundssynspunkt eller fra hele befolkningens synspunkt er der det gode ved meromsen, at den hjælper os til at få et mere effektivt, et mere rimeligt, et mere retfærdigt indkomstskattesystem. Jeg anbefaler lovforslaget til vedtagelse.

Hilmar Baunsgaard: Det radikale venstre kan ikke anbefale at stemme for lovforslaget her ved tredje behandling. Jeg må i anledning af den argumentation, det ærede medlem hr. Aksel Larsen anvendte, gøre opmærksom på, at det, han og flertallet kalder en skattereform, og det, han er så glad for, det kunne man have fået uden denne merværdiafgift; man kunne have fået de skattelettelser også for mellemindtægterne, som vi ikke får med det, det ærede medlem hr. Aksel Larsen kaldte en skattereform. Vi får desværre ingen reform, der ledsager merværdiafgiften. Vi får en række ændringer, hvoraf nogle kan siges at være af fordelagtig karakter, andre ikke.

Det ærede medlem hr. Aksel Larsen sagde, at han var ked af, hvis han var kommet til at træde nogen over tærerne ved at kalde dette et systemskifte. Jeg er ikke vidende om, at der er nogen, der føler så-

dan, fordi det ærede medlem har sagt sådan. Men jeg vil da gerne til trøst for det ærede medlem hr. Aksel Larsen sige, at jeg kan godt forstå, han kalder det et systemskifte, for når man tænker tilbage på det ærede medlems parlamentariske historie, tilbage igennem 1930'erne, og når man tænker på den holdning, han har indtaget helt frem til sidste valg, ja men så er det jo et systemskifte. Det er første gang det ærede medlem i hele sit lange parlamentariske liv kommer til at tage medansvar på et økonomisk område, og det må da kaldes et systemskifte. Og tager man i erindring, hvad socialdemokratiet og den højtærede statsminister tidligere har sagt om hr. Aksel Larsen og hans parti, dets form og dets taktik, ja men så er det et systemskifte. Det være hermed sagt til trøst for det ærede medlem hr. Aksel Larsen.

Det ærede medlem sagde også, at vi måtte gerne blive ved at snakke om de 49 pct. af befolkningen, og så ville det ærede medlem ligesom sige: ja men de vælger, der manglede i, at man nåede 50 pct., det kunne da godt være, at de var mere enige med socialistisk folkeparti og socialdemokratiet — og så kom det ærede medlem hr. Aksel Larsen til at nævne retsforbundet. Ja, det er rigtigt, at det ærede medlem hr. Aksel Larsen og hans parti og retsforbundet havde det tilfælles før valget, at de gik imod merværdiafgiften; men jeg er da ikke sikker på, at det ærede medlem sådan uden videre skal tage til indtægt retsforbundet i den samme svingning, som han har foretaget, så jeg vil alligevel advare imod det regnestykke.

Og må jeg så for den historiske sandheds skyld sige, at når det ærede medlem hr. Aksel Larsen vil citere det radikale venstres landsmøde, så skulle han læse vor landsmøderesolution én gang til. Så vil han vide, at en række af de ting, han kom til — jeg tror ved en tilfældighed — at hæfte også på det radikale venstre, det ville han igennem et nyt studium af det radikale landsmødes udtalelser kunne se var uberettiget. Det radikale venstre gik sidste forår ikke på noget tidspunkt ind på tanken om en fastlåsen af statsudgifterne. Vi vendte os imod det. Vi gik ikke ind for at binde regeringen til, at den ikke måtte agitere eller arbejde for kildeskat, vi gik imod denne politiske binding. Det ærede medlem vil heller ikke kunne finde nogen ubetinget tilslutning til kilde-

[Hilmar Baunsgaard.]

skattesystemet, som han gav udtryk for, i det radikale venstres landsmøderesolution. Men lad det så endda ligge, det er sagt for den historiske kendsgernings skyld.

Må jeg så sige om fradragsområderne, at det er rigtigt, at det radikale venstre har peget på, at en lang, lang række af vore fradrag efter vor opfattelse virker uhensigtsmæssigt. Den opfattelse har vi stadig, men så vidt jeg kan bedømme de forslag, der foreligger til afgørelse i dag, er der ingen af disse, der overhovedet beskæftiger sig med disse fradragsområder, og derfor er det ikke spørgsmålet om disse fradragsområder, der skal tages stilling til i dag. Jeg har forstået, at det kommer senere, og det radikale venstre har ikke ændret opfattelse på disse områder. Men jeg vil gerne sige én ting, og det gælder om dette, som det gælder om merværdiafgiften: det, vi ville med disse omlægninger, det var at få en skattereform, der gik så langt som muligt til den situation, at den indkomst, der kom til beskatning, svarede så nær som muligt til den faktiske indkomst, og at der derfor skulle kunne opereres med lavere procenter.

Vi får ikke disse lavere procenter, vi får i det hele taget ikke den skattereform, vi gerne ville have, og derfor kan det radikale venstre ikke medvirke til gennemførelsen af det forslag, der er til tredje behandling her. Jeg må føje til, at de politiske begrundelser, jeg angav ved lovforslagets anden behandling for ikke at kunne gøre det, synes mig ikke at være afsvækket i den forløbne tid. Jeg er tværtimod af den opfattelse, at de politiske konsekvenser af det foiligt mellem de to partier, der er indgået, forekommer i dag ikke mindre omfattende, end de gjorde ved anden behandling, snarere tværtimod. Jeg kan derfor heller ikke se andet, end at den almindelige politiske vurdering må lede til, at der her er tale om noget, som går langt ud over det lovforslag, vi i dag behandler, og som følgelig andre partier ikke kan tage et medansvar for.

Da vi ikke får den skattereform, der for det radikale venstre var en afgørende forudsætning for at gå ind for merværdiafgiften, kan vi ikke gøre det. Vi kan det så meget mindre, som man heller ikke har imødekømt en del af de rimelige ønsker, der er rejst fra erhvervslivets side, og som med større smidighed fra de to flertalspartiers

side kunne være imødekømt. Derfor må det radikale venstre anbefale, at man stemmer imod lovforslaget, når det om et øjeblik kommer til afstemning.

Antonsen: Liberalt centrum vil også anbefale at stemme imod merværdiafgiften. Vi er klar over og har selv været med til at fremhæve, at merværdiafgiften har en række tekniske fortrin fremfor engrosomsen og også fremfor en detailoms, som jo har været diskuteret i forbindelse med afgiftsdrøftelserne. Vi er klar over, at merværdiafgiften, som den nu foreligger, på en række områder er de andre systemer overlegen.

Vi er dog ikke fuldt ud tilfreds med lovforslaget i den form, det nu har fået. Der er en række enkeltheder, som vi gerne ville have haft bedre. Jeg kan som et kuriosum nævne, at nu har man gjort dagbladene afgiftsfri. Vi har ikke villet vende os imod det, men jeg kunne da godt tænke mig, at bladhandlerne, når de opdager, hvad det betyder for dem af ekstra administration, at de nu både skal til at handle med afgiftsfri- og afgiftspligtige varer, vil være lidt beklemmt ved situationen.

Vi har også ved første behandling givet udtryk for, at reglerne om refusion i byggeriet burde kunne indrettes anderledes under merværdiafgiften; som det er i dag, kalkulerer man det system, der anvendes under engrosomsen. Det havde været muligt at give fuld refusion for nybyggeriet, idet man har afgiftsbeløbet skrevet på den faktura, man modtager. Ministeren gav udtryk for en vis velvilje over for dette forhold ved første behandling. Jeg pegede på, at der med det system, der nu gennemføres, vil finde en vis diskrimination sted mod de områder i landet, specielt storbyområderne, hvor udgifterne, specielt håndværksudgifterne, i forbindelse med byggeriet er større, og der havde været mulighed for at afhjælpe det, hvis man havde refunderet efter regning.

Ved første behandling pegede vi også på, at der var visse overgangsproblemer for erhvervslivet, bl. a. dette at en del af anskaffelserne af driftsmidler nu formentlig vil gå i stå. Der er en lang række driftsmidler, som virksomhederne i dag må indkøbe med afgift på, det gælder både industri, handel og landbrug, og som de under mer-

[Antonsen.]

værdiafgiftssystemet ikke vil komme til at betale afgift af; i hvert fald vil afgiften blive modregnet, når man afregner med toldvæsenet. Der er grund til at frygte, at handelen med disse driftsmidler vil gå i stå i de måneder, der nu forløber, indtil merværdiafgiften træder i kraft, og jeg forstår ikke ministerens afvisning ved første behandling med, at det ville give et provenutab, hvis man lavede en overgangsordning, for jeg tror ikke, der bliver noget provenu at tabe, hvis handelen med disse varer går i stå.

Vi pegede også ved første behandling på, at man burde kaste blikket ud over den række af punktafgifter, vi har, og jeg trak et enkelt konkret eksempel frem, nemlig papirafgiften. Vi får nu for en række varer både merværdiafgiften og punktafgiften. Mange af disse varer er luksusvarer, men enkelte kan vel ikke siges at være det. Har man virkelig gjort sig klart, at en af de få varer, der ikke er luksusvarer, som i den kommende tid vil være dobbelt beskattet både med punktafgift og merværdiafgift, det er bøger? Et andet område, hvor papiret i særlig grad anvendes, er til emballage; dér vil det som den eneste form for emballage blive dobbelt beskattet, mens andre former for emballage kun bliver pålagt merværdiafgift, og den kan refunderes. Endelig er der jo betydelige administrative problemer knyttet til specielt papirafgiften.

Det er en række enkeltheder, som ikke nødvendigvis ville have været afgørende for vor stilling til merværdiafgiften; men det, der for os er det helt afgørende, er, at vi i merværdiafgiften kunne have haft et middel til at få gennemført en samlet skatte-reform, således at vi dels fik en virkelig overflytning af beskatningen fra indkomst til forbrug, dels igen fik en mere effektiv finanspolitik, der kunne lette den stramme rente. Vi havde peget på, at det ville være nødvendigt med en merværdiafgift på 15 pct., hvis vi virkelig skulle have fået en overflytning af beskatningen fra indkomst

til forbrug, og det står vi gerne ved. Nu gennemfører man 10 pct., og man får derved ikke det middel, som man ellers kunne have haft, til at overflytte beskatningen. Man får heller ikke noget kasseoverskud efter de tal, der i dag foreligger. Vi ser omkring os i Vesteuropa, hvorledes det ene land efter det andet nedsætter renten, vi ser diskontossænkninger, i adskillige lande kommer der to efter hinanden, og stadig væk fortsætter vi med rekordhøj rente; vi ligger som et af de lande i Vesteuropa, der har den højeste rente, og dermed har erhvervslivet de største vanskeligheder med at skaffe likviditet til at gennemføre sine investeringer. Hvordan hjælper vi dem? Ja, ministeren vil altså hjælpe dem ved at skærpe afskrivningsreglerne og på den måde gøre det endnu vanskeligere for dem at ruste sig til den konkurrence, der bliver stadig skarpere.

Vor hovedindvending mod det lovforslag, der nu er fremme, er som sagt, at vi ikke får skatteomlægningen, og at vi ikke får den finanspolitik, vi kunne ønske, og derfor vil vi ligesom ved afstemningen om udskrivningslovforslaget stemme imod lovforslaget om merværdiafgiften.

Finansministeren (Grimbaum): Ja, jeg vil da så takke flertallet, som står bag ved, at dette bliver gennemført. Jeg hører jo ikke til dem, der tidligere er gået stærkt ind for, at vi skulle have merværdiafgiften, men jeg vil gerne sige helt klart i dag, at jeg under arbejdet med dette spørgsmål i den tid, jeg har været finansminister, er kommet til den overbevisning, at ved at gennemføre merværdiafgiften får vi ikke alene en tiltrængt rationalisering af vort forbrugsafgiftssystem, men jeg mener også, at hvis skattereformen skal anskues ud fra et lønmodtagersynspunkt — og det mener jeg må være berettiget i dag — må vi være tilhængere af en vis omlægning af beskatningen fra direkte til indirekte skat. Det er et spørgsmål ikke alene om skatteligningen — det er en fordel, at merværdiafgiften også giver os mulighed for en bedre skatteligning

[Finansministeren.]

end den, vi har i dag — men jeg lægger vægt på, at merværdiafgiften vil give mulighed for at få skatteindtægter ind også fra befolkningsgrupper, som via den direkte skat og selvangivelsen ikke i tilstrækkeligt omfang i forhold til deres virkelige indkomster har været med til at dække de nødvendige udgifter.

For vi ved jo alle sammen, at der er store opgaver, der står foran deres løsning. Vi ved alle, at de krav, der stilles til det offentlige, er stadig voksende, og set på den baggrund mener jeg det må være rigtigt at sige, at den reform, der gennemføres her med merværdiafgiften, i sig selv er en god reform, i sig selv er en nyttig reform, i sig selv er et fremskridt, som lønmodtagerne godt kan være tilfreds med. Men den er mere end det, og jeg forstår ærlig talt ikke, at netop hr. Hilmar Baunsgaard — jeg lagde også mærke til det forrige gang, vi drøftede dette spørgsmål — ligesom vil bagatellisere det, der foregår nu, og sige, at det ikke er en skattereform, vi gennemfører. Jeg forstår det ikke, for trods alt, hvis vi nu var kommet frem til et forlig, også det forlig, som de radikale ville have haft, var det så alligevel ikke i det store og hele det, der ville blive gennemført, som her ligger på bordet, og som yderligere skal gennemføres i kraft af de andre ting, vi kommer til? Det er jo sandheden. Det er jo sandheden, at de spørgsmål, der står imellem partierne, ikke, målt på baggrund af den store skattereform, er så voldsomme. Derfor kan jeg ikke rigtig forstå, at hr. Hilmar Baunsgaard — som jo dog har gjort en vis indsats i det par år, jeg har været med herinde, for at få gennemført en skattereform — og det radikale parti vil være bekendt at sige her i dag ved gennemførelsen af merværdiafgiften, at vi får jo ingen skattereform sammen med denne merværdiafgift, og derfor kan vi ikke medvirke.

Og jeg forstår slet ikke, at man så henviser til, at vi fik jo ikke den oprydning i fradragsjunglen, som det radikale folkeparti har været tilhænger af... (*Munterhed*)... Undskyld, undskyld! Ja, det er måske det nye samarbejde, som kom til at medføre denne fortalelse. Jeg forstår ikke dette, fordi der har jo ikke under drøftelserne — og det tror jeg også hr. Hilmar Baunsgaard vil give mig ret i — under forhandlingerne,

hvor vi har været inde på spørgsmålet om fradragene, fra radikal side været stillet konkrete krav om en virkelig oprydning i fradragsjunglen. Det har der ikke, og det vil jeg gerne have lov til at fastslå her i dag. Tværtimod har det været sådan, at der næsten ikke under disse drøftelser kom forslag til oprydning i fradragsjunglen, men socialdemokratiet og socialistisk folkeparti, ja, vi har altså taget os den frihed at gå ind for det forslag, som er stillet af de radikale i den skitse til en skattereform, som dette parti har fremlagt, og som bl. a. siger, at kapitalbindingsordningen skal ophæves; det står der jo ganske udtrykkeligt, og det har vi altså tilladt os at gå ind for. Det er også sikkert — ikke alene muligt, men sikkert — at vi skal gå videre med en oprydning i fradragsjunglen, og så kan vi måske komme frem til nogle lavere skatteprocenter.

Men det afgørende er, at merværdiafgiften i sig selv er en god reform, i sig selv giver mulighed for en bedre ligning, i sig selv giver mulighed for, at vi får indtægter ind fra grupper, der ellers ikke kommer til at betale den skat, de skal, og at merværdiafgiften er en nødvendighed også for den skattereform, der nu foreligger. Det giver sig jo udslag i udskrivningsloven allerede for det kommende år, det drejer sig jo trods alt om en ændring af den direkte beskatning på op imod 1 milliard kr., og derfor er det heller ikke rigtigt, når hr. Poul Møller og altså det konservative folkeparti siger, at vi gennemfører ikke nogen omlægning af skatterne. Det forstår jeg ikke, for det er jo helt klart, at der foregår en omlægning af skatterne. Men jeg forstår godt, at man i det konservative folkeparti ikke er særlig tilfreds med den omlægning af skatterne, som skal foregå her, for det er nemlig helt rigtigt som påvist af hr. Poul Møller, at det, der sker, ikke er en svækkelse, men en skærpelse af progressionen i vort skattesystem, og det er da også det, vi fra regeringens side hele tiden har sagt at vi tilsigtede.

Vi tilsigter ikke en voldsom udvidelse af forbrugsbeskatningen, men vi tilsigter en sådan udvidelse, at den giver mulighed for den reform af indkomstskattesystemet, som var nødvendig, og denne reform går bl. a. ud på, at der skulle sættes ind mod den udfladning af progressionen og den forstærkede beskatning af mellemindkomsterne, som har

[Finansministeren.]

fundet sted i de senere år, og det er det, der sker.

Det kan man ikke bestride og heller ikke — undskyld jeg vender tilbage til hr. Hilmar Baunsgaard igen — dette med mellemindkomsterne. Jeg forstår ikke, at hr. Hilmar Baunsgaard vil blive ved med at sige, at det ligger jo kun som et udkast til det, der senere skal gennemføres, at det ikke giver nogen lettelse for mellemindkomsterne. Det gør det i høj grad, og samtidig giver det lettelse nedefter. Det, der sker ved denne reform, er nemlig, som hr. Poul Møller siger, at der gennemføres en forstærkelse af progressionen. Det har man naturligvis lov til fra konservativ side at sige, at det vil vi ikke være med til, for det var ikke det, vi ville som parti. Men det er altså det, vi andre vil, og det er også noget af det, som vi vil have lov til over for befolkningen at lægge vægt på, at vi har lettet skatterne nedad uden — jeg taler her om indkomstskatterne — i særlig grad at forøge dem opefter.

Men hovedsynspunktet fra konservativ side er altså, at vi ikke har villet afgive nogen håndfæstning, vi har ikke fra regeringens side villet afgive nogen garanti for, at indkomstskatterne blev nedsat tilsvarende, når vi ser på de kommende år. Her vil jeg gerne sige til hr. Poul Møller, som jeg har sagt det så tit: nej, vi vil ikke afgive en sådan garanti; vi kan ikke. Men hvis hr. Poul Møller i dag vil gå på denne talerstol og sige til mig, at han, hr. Poul Møller, vil garantere for, at statsudgifterne i 1968-69 ikke er højere, end de er i dag, så vil jeg gerne afgive den garanti. Det er jo det, der er problemet.

Det andet er jo spillfægteri. På den ene side taler man fra konservativ side om, at der er mange forsømte områder i dette land, og på den anden side vil man hver gang, vi skal drøfte skattereformer, prøve på at bilde befolkningen ind, at vi kan nå disse reformer på grundlag af den opfattelse, at statsudgifterne ikke vil stige fremover. Det er det, vi afviser, og det vil vi blive ved med at afvise.

Vi får nu en vis udvidelse over imod en stærkere forbrugsbeskatning, sådan at vi kommer nogenlunde i balance med det, vi har haft tidligere, og det, man fra kon-

servativ side vil sige, er formentlig, at stigninger i statsudgifterne fremover udelukkende skal dækkes over forbrugsbeskatning. Hvis det skal forstås på den måde, så er der logik i tankegangen, og så kan vi altså kun konstatere, at så er vi ikke enige, hvis det er det, det drejer sig om.

Hr. Poul Møller sagde også: det er ikke en skattereform, vi får, men en ny stor skat. Det forstår jeg slet ikke. Ja men var det ikke netop det, hr. Poul Møller umiddelbart før han sagde det krævede af regeringen: at vi skulle have en ny stor skat, at forbrugsafgifterne skulle være store? Ja, de er ikke engang store nok efter det forslag, der ligger her, de skal være endnu større efter konservativ opfattelse.

Jeg skal ikke gå videre ind på alle de andre punkter, som hr. Poul Møller var inde på, om skatteloft osv. Jeg vil dog konstatere, når hr. Poul Møller sagde, at skatteloftet, altså det skatteloft, vi tilbyder her med den ordning, vi har talt om, var en narresut, at det jo så også gælder de radikales forslag, for det indeholder jo heller ikke noget skatteloft i retning af det, man vil fra konservativ side.

Til hr. Henry Christensen har jeg ikke meget at sige; der er vel ingen grund til at gå ind på hele den almindelige drøftelse igen. Men jeg vil da sige, ligesom det også blev sagt af hr. Aksel Larsen, at jeg forstår ikke denne holdning fra et parti, som for ganske kort tid siden har sagt, at 10 pct. var ikke nok — vi skulle have 15-20 pct., og jeg er da ganske sikker på, at det er der heller ingen i befolkningen der kan forstå.

Der blev stillet et spørgsmål til mig vedrørende parcelhusene. Hr. Henry Christensen sagde, at statsministeren herom havde udtalt, at boligforliget skulle stå ved magt, og bad mig om at sige noget i den anledning. Jeg kan da så sige det samme. Det er da klart, boligforliget skal stå ved magt, det gælder også parcelhusene.

Ja, må jeg så slutte med at sige, at mer-værdiafgiften for regeringen er en stor ting. Vi havde selvfølgelig håbet, at der kunne samles et større flertal, et stort flertal for den, men jeg skal ikke fordybe mig i politiske betragtninger. Jeg skal i og for sig heller ikke bebrejde nogen, at de ikke går med. Det er altså gået sådan under disse drøftelser, at det endte dér, at det bliver

[Finansministeren.]

socialistisk folkeparti og socialdemokratiet, som alene gennemfører det. Det er klart, at det altid er en fordel, når en stor skattereform gennemføres på bredt grundlag, men det er altså gået anderledes. Hr. Poul Møller sagde, som rigtigt er, at så må de to partier, som nu gennemfører det, også bære ansvaret, og jeg vil gerne slutte med at sige, at det ansvar bærer vi gerne. Vi bærer gerne ansvaret for, hvad vi herved sætter i gang, måske den største skattereform, der endnu er gennemført i Danmark.

Henry Christensen: Selv om det kunne være fristende at indlede en større diskussion med hr. Aksel Larsen, der jo her udtalte sig på udmærket vis som ordfører for den samlede S-SF-gruppe — der bliver ikke meget tilbage for hr. Peter Nielsen at gøre — skal jeg modstå denne fristelse og kun gøre ganske enkelte bemærkninger.

Jeg lægger mærke til, at hr. Aksel Larsen bestandig kommer tilbage til diskussionen om de 49,1 pct. Jeg skal her kun henvise til, hvad hr. Hilmar Baunsgaard sagde, da hr. Aksel Larsen forsøgte at inddrage retsforbundet.

Jeg vil også gerne sige til hr. Aksel Larsen, der taler om partiets tidligere standpunkter, at hr. Aksel Larsen er en erfaren gubbe at gæste i den henseende; hr. Aksel Larsen står vel også i denne sal placeret sådan, at han står med et politisk standpunkt, der bestemt ikke svarer til det standpunkt, som han og hans partifæller gav befolkningen, da man førte valgkamp i november måned sidste år. Hr. Aksel Larsen har adskillige gange erklæret mosen for død.

Om venstres holdning til merværdiafgiften vil jeg gerne sige, at det er ikke rigtigt, når hr. Aksel Larsen forsøger at fremstille det på den måde, at venstre absolut ville en merværdiafgift, at venstre fandt, at det var det eneste saliggørende eller det eneste retfærdige eller lignende. Den historisk korrekte forklaring er den, at folketinget blev stillet over for et forslag fra den socialdemokratiske regering; venstre stillede sig længe meget tøvende overhovedet over for merværdiafgiftsforslaget, men sluttede med at sige, at under forudsætning

af, at det kunne indrettes på en rimelig hensigtsmæssig måde for erhvervslivet, og at det kunne føre til en for befolkningen i øvrigt moderne og rimelig og socialt betonet skattereform, ville venstre gå ind i forhandlingerne derom. Disse forudsætninger opfyldes ikke i dag, derfor er der klar konsekvens i det standpunkt, som venstre har taget.

Det som jeg i øvrigt gerne ville gøre én enkelt bemærkning til, var det, som både hr. Aksel Larsen og finansministeren var inde på, at der skal gennemføres en skattereform fortrinsvis ud fra et lønmodtager-synspunkt. Jeg har nok forstået, at man er i færd med at skabe en politisk kløft i det høje ting, men jeg har meget svært ved at forstå det forstandige eller rimelige i, at man fra regeringens side og fra det allierede partis side også vil forsøge at skabe en ganske uvirkelig og forældet kløft mellem befolkningsgrupperne.

Sandheden er jo den, at befolkningens interesser også i henseende til en fornuftig og moderne skattelovgivning er meget mere sammenfaldende end det modsatte. Det er jo ikke sådan, at det at undgå en effektiv skatteligning kun er i én gruppes interesse; det er i alle redelige og ærlige skatteborgeres interesse; og redelighed og ærlighed findes heldigvis inden for alle samfundsgrupper; ligesom vi vel desværre må sige, at det modsatte også er tilfældet inden for alle samfundsgrupperne. Jeg synes altså, at man for det første skal lade være med at skabe dette kunstige skel, og hvad spørgsmålet om effektiv skatteligning angår, er der jo klar vilje fra alle partiers side til at søge en sådan gennemført med de rimelige midler, der kan tilvejebringes.

Jeg har jo godt set, at man i argumentation for merværdiafgiften anfører, at den fører til en bedre kontrol. Ja, vel især med de virksomheder, der i forvejen er undergivet en effektiv kontrol. For de mindre, der hvor den mindre effektive kontrol er, er sandheden vel i høj grad den, at her vil der også være en mindre effektiv kontrol i henseende til virkningerne af den lovgivning, vi her behandler. Findes der derfor nogen, der, hvad alle naturligvis vil prøve at hindre, vil søge at omgå reglerne, så får de vel snarere eventuelt dobbelt gevinst,

[Henry Christensen.]

efter at denne lovgivning er gennemført. Jeg tror altså heller ikke, at det argument kan bæres.

Hvad angår spørgsmålet i øvrigt om en lovgivning, en skattereform, der varetager helhedens interesser, er jeg i den lykkelige situation, at jeg roligt kan henvise til det konkrete forslag, venstre fremlagde. Dette forslag er både i lønmodtagernes og de mindre gruppers interesser i lige så høj grad som andre forslag; vi her behandler.

Hvornår er det blevet lønmodtagernes særlige interesse, at moms gennemføres? Hvad tror hr. Aksel Larsen og finansministeren er årsagen til, at man i Sverige, jeg tror nu på syvende år, ser, at LO fortsætter med at hindre momsens gennemførelse dér? Jeg synes, at man skal høre op med en argumentation, hvorved man skaber skel, som der ingen begrundelse er for, og sagligt erkende, at det, vi har brug for, er en skattereform, der forsøger at gøre ret og skel mellem de forskellige befolkningsgrupper.

Jeg kan slet ikke forstå, man så let kaster ansvaret for, at man lægger de meget store byrder over på mange tusinde små virksomheder i kraft af denne lovgivning, fra sig. Det er et stort ansvar, folketingsflertallet herved påtager sig, og det er et ansvar, der ikke kan bedømmes ud fra virkelige klasseinteresser. Jeg er skuffet over, at man på den måde vil forsøge at skabe kunstige skel i dette samfund. Lønmodtagerne og virksomhederne har i høj grad fælles interesse også i, at de virksomheder, der skal sikre produktion og beskæftigelse, får tålelige og ordentlige vilkår.

Poul Møller: Var der noget medlem af tinget, som man skulle have ventet ville have listet rundt i dag i stilhed, var det jo hr. Aksel Larsen. Han havde i sandhed anledning til at gå stille med dørene, når man tænker på, hvordan hans parti har stillet sig tidligere til merværdiafgiften. Men han har måske tænkt sig, at det bedste forsvar er angreb, sådan hedder det jo i fodboldsproget. Jeg ved ikke, hvad hr. Aksel Larsen er værd blandt fodboldspillere, men det angreb, han her rettede, var jo rigtignok meget, meget, meget ringe. Det

var så ringe, at jeg næsten ikke forstod, at en mand som hr. Aksel Larsen ville bruge det.

Han talte om hensynet til lønmodtagernes interesser, derfor måtte momsens gennemføres. Hr. Aksel Larsen har jo i mange år deltaget i forhandlingerne om momsens, været modstander af den, været uvillig til at gennemføre den. Synspunkterne med hensyn til kontrol i lønmodtagernes interesse over for erhvervsvirksomhederne har jo været akkurat de samme år for år; hvad enten hr. Aksel Larsen gik ind for momsens eller gik imod momsens. Så det kan da ikke være det, der nu motiverer hans stilling, for det har han kendt hele tiden, og han ved også godt, at det er politiske grunde, ikke saglige grunde, der er skyld i; at han nu går ind for merværdiafgiften.

Han har svært ved at forklare sit standpunkt; men derfor behøver han ikke at rette bebrejdelser mod os andre; han skulle måske dog alligevel tænke på, hvad det egentlig er, han siger til os, når han taler sådan.

Han siger, at vi fra det konservative folkepartis side bl. a. har sagt, at det eneste saliggørende, det eneste retfærdige, det eneste rimelige er merværdiafgiftens indførelse. Må jeg have lov til i al stilfærdighed at spørge hr. Aksel Larsen: hvornår har nogen konservativ taler udtalt det? Det eneste saliggørende, det eneste retfærdige, det eneste rimelige — jeg går ud fra, at hr. Aksel Larsen har citeret med sig, når han går på talerstolen, at han ved, hvem det er, der har sagt det, og hvornår det er sagt.

Vi har aldrig talt om merværdiafgiften som andet end noget, der var et middel til at få en omlægning af beskatningen, og kan vi ikke få den omlægning af beskatningen, ja, så må regeringen og socialistisk folkeparti og socialdemokratiet beholde merværdiafgiften for sig selv, så interesserer den os ikke; så mener vi, den kun er et onde for befolkningen og sågar også for lønmodtagerne. Det vil jeg gerne sige til finansministeren, at der er dog ingen lønmodtager, der ligefrem er begejstret for, at han nu skal af med merværdiafgift. Jeg gad da i hvert fald nok se ham; der skulle være det!

Jeg synes, at finansministeren var lidt ulogisk. Han siger, at udvidelse af forbrugs-skatter var man ikke særlig varm tilhænger af, men man var tilhænger af det alligevel fra socialdemokratiets side, hvis det kunne

[Poul Møller.]

udnyttedes til at skærpe progressionen. Ja men hvad er det dog egentlig for noget snak, at man skal indføre nye skatter og nye afgifter for at skærpe progressionen? Skærpelse af progressionen er da noget, der giver flere penge i kassen, man behøver dog ikke nye afgifter for at kunne gennemføre den transaktion. Man kunne sige, at skattefradragsretten var i vejen for at få skærpet progressionen. Det var den, og derfor holdt vi så længe på skattefradragsretten. Eller man kunne sige, at der var andet i vejen for at skærpe progressionen, og det kunne man så have ændret, men man må da ikke sige, at man indfører merværdiafgiften, for den giver 2 milliarder kroner, og så kan vi skærpe progressionen, og det giver 1 milliard kroner ekstra, det er da hul i logikken, hr. finansminister, og derfor vil jeg sige: prøv dog på at bringe orden i argumenterne, når man nu skal ud i den kamp rundt omkring i landet, som man skal.

Så taler man om mellemindtægterne. Nu ved jeg godt, mellemindtægter er et meget fleksibelt begreb, men en skattepligtig indkomst på, lad os sige 30.000 kr. betragtes vel i dag som noget af en mellemindtægt, sådan en under- eller overmellemindtægt, alt efter hvordan man har det selv, men i hvert fald i forhold til den aflønning, man er vant til herinde, vil jeg betragte 30.000 kr. som en mellemindtægt. Hvis en indtægt på 30.000 kr. forøges med 1.000 kr., er marginalbeskatningen i dag i ligevægt 51,2 pct., altså 512 kr., og den bliver i fremtiden 578 kr. Man kan dog ikke sige, at man her har lempet progressionen for mellemindtægterne, man kan sige, at den virkning, som den nuværende skattefradragsregel har, nemlig at man får den kraftige progression det første år og så til gengæld nedsættelsen næste år, falder bort; man kan også sige, at ved det system, man nu laver, kommer man til at betale den kraftigere beskatning med det samme i stedet for til næste år, og man har jo proklameret som en stor svaghed ved systemet, at skatteborgerne først kommer af med pengene 1½ år efter, at de har tjent dem. Det kan man se forskelligt på, og det ser skatteborgerne også forskelligt på, om det egentlig er en så stor fordel at få skattestigningen med det samme.

Lad det nu ligge, men man kan ikke sige,

at det, der her sker, kun er en skærpelse af progressionen helt oppe i de øverste satser, for det er en skærpelse af progressionen, der begynder omkring en skattepligtig indkomst på 30.000 kr.

Finansministeren bruger jo stadig udtrykket „håndfæstning“, men skulle vi dog ikke se ganske enkelt og klart på det. Et parti kan dog ikke gå ind for en størrelse på 2-3 milliarder kr., uden at det får besked om, hvad disse penge skal bruges til. Det er dog et ganske rimeligt politisk synspunkt, at et oppositionsparti siger: skal vi bevilge disse penge, så skal vi også vide, hvad de skal bruges til, og så skal vi have indflydelse på det.

Så kom selvfølgelig finansministeren med et, jeg må sige generøst tilbud, at hvis jeg kunne garantere, at udgifterne ikke steg, så ville han godt afgive denne håndfæstning om, at pengene blev brugt til skattelettelse til næste år. Dertil vil jeg gerne sige: ja, hvis finansministeren så igen også kan garantere for, at der ikke bliver vedtaget nogen udgiftslove, som jeg ikke vil være med til, ikke en eneste udgiftslov, som jeg ikke ville være med til i disse halvandet år, så begynder vi måske at nærme os det.

Men jeg kan jo ikke garantere, at udgifterne bortset fra pristalsstigninger og lignende ligger fast. Det kan jeg ikke garantere, så længe finansministeren kan bruge sit sammenskrumpede politiske flertal til at gennemføre nye udgiftsstigninger. Og det er da også helt givet, at en omlægning af beskatningen ikke i sig selv skulle kræve en forhøjelse af den samlede beskatning. Hvorvidt en forhøjelse af den samlede beskatning i 1968-69 bliver nødvendig, afhænger af mange faktorer, men selve omlægningen er ikke afhængig af en forhøjelse, og omlægningen kunne gennemføres og skulle kunne gennemføres, hvis viljen var til stede, men viljen var der ikke, og derfor står vi i dag, som vi står. Det har regeringen sit gode ansvar for, og derfor må den bære det.

Aksel Larsen: Der er megen uenighed mellem venstre og konservative, og det er kun rimeligt, at der er uenighed mellem venstres og de konservatives ordførere. Venstres ordfører fandt, at det var en aldeles udmærket tale, jeg havde holdt, og de

[Aksel Larsen.]

konservatives ordfører finder, at jeg slet ikke skulle have holdt den tale, men gået stille rundt. Jeg ved ikke, hvorfor jeg skulle gå stille rundt. Jeg ved, at den skattereform, som mit parti og jeg har arbejdet for i mange, mange år, nu bliver gennemført. Vi har ingen grund til at gå stille rundt, fordi vi får virkeliggjort det politiske arbejdsprogram, vi i den henseende har haft opstillet.

Der siges, at jeg ikke går ind for momsen af saglige grunde, men af politiske grunde. Jeg går ind for momsen, fordi det er en nødvendighed for at få gennemført skattereformen. Herom siger hr. Hilmar Baunsgaard, at den kunne jeg have fået uden meroms. Jeg vil gerne spørge: sammen med hvem? Ikke sammen med hr. Hilmar Baunsgaards parti, ikke sammen med venstre, ikke sammen med de konservative. Jeg kan få den gennemført sammen med socialdemokratiet. Socialdemokratiet erklærer, at uden momsen er det umuligt at gennemføre denne skattereform, og jeg kan godt se, at der er meget i finansministerens argumentation, der tyder på, at den som igangsætter er en nødvendighed. Da jeg efter mit kendskab til det, vi arbejder med, kan se, at den ikke forværrer, men forbedrer den sociale balance i skattesystemet, kan jeg ikke anse den for en vederstyggelighed som led i denne skattereform, og lad mig i parentes gøre opmærksom på, hvad jeg har gjort så tit, men hvad man elskværdigt ser bort fra, at mit parti har ikke under valgkampen, ikke i noget af sine opråb, ikke i nogen af sine tryksager sagt: vi agter under alle omstændigheder at gå imod meromsen. Vi har sagt, at vi ønsker også en omlægning og rationalisering af forbrugsbeskatningen, og vi sagde efter valget: det vil vi have taget fat på også, og derfor vil vi have undersøgt, om det kan gøres med eller uden meroms.

Vel, der har ikke været tid til det, men vi har fået det positive tilsagn, og jeg tror da, at hele udvalget var enigt om, at vi skulle nu, så snart der blev tid, tage fat på en kulegravning af hele det indirekte skattesystem for at få rettet, hvad der måtte være skævt. Vel, det bliver også muligt. At vi så fik visse lettelser, bl. a. fik undtaget

erhvervsmæssig personbefordring og fik forhindrede prisstigningen på mejeriprodukter, kan man naturligvis være vred over fra venstres side, men jeg synes, vi kan tage os det let.

Nu får vi at vide, at venstre ville ikke absolut have en moms, og at de konservative aldrig har anset det for noget saliggørende. Ja undskyld, men de to partier har, så længe vi har forhandlet meroms her i tinget, været velvilligt indstillet over for det, og da det spidsede til efter boligforliget, blev der vedtaget en køreplan, som de to partiers repræsentanter stemte for, en køreplan for skatteudvalget indeholdende, at man senest 10. maj skulle give besked om, hvorvidt man gik ind for en meroms eller hellere ville have en detailoms; men der var ingen af de pågældende partier, der sagde: vi vil ikke have nogen af delene. De sagde: vi skal afgøre, om vi vil have den ene form eller den anden form for en 10 pct.s beskatning af alt, hvad der sælges her i landet. Så skal man ikke komme og sige, at det var man nærmest modstander af; det er jo ikke rigtigt. Og den 10. maj gav venstre og de konservative og radikale i skatteudvalget besked om, at de ville foretrække en meroms og var villige til at gå ind for den, men så kom de og hæftede en hel række i og for sig uvedkommende betingelser på, og da de ikke fik dem opfyldt, er de nu landet dér, at de er modstandere af meromsen, til trods for at venstre dog må have været begejstret for den, når de så sent som i september talte om, at den burde nok hellere være 20 pct. end 10 pct.

Men lad alt det ligge. Det har vel været diskuteret tilstrækkeligt. Lad mig blot få lov til at komme med en bemærkning endnu til hr. Hilmar Baunsgaard. Han anholder min udtalelse om systemskifte og siger, at når man tænker tilbage på Aksel Larsens politiske liv gennem 30 år, kommer man til det resultat, at det er et systemskifte. Ja; man må gerne tænke sig. Jeg ved, at i hvert fald så længe socialistisk folkeparti har eksisteret, har jeg stræbt efter ikke alene at få gennemført en skattereform stort set efter de linjer, skattereformen nu får, men også efter at være med til at opnå et flertal af arbejderpartierne her i tinget og derpå opnå, at disse partier bruger deres flertal,

[Aksel Larsen.]
 når det er nødvendigt, og når man ikke kan få andre partier med på fornuftige reformer. Det har jeg nået.

Hvorvidt der ligger noget systemskifte i at hæve nået det, vil jeg lade hr. Hilmar Baunsgaard eller andre om at afgøre, jeg ved blot, at jeg i en årrække her i folketinget har haft ordførerskaber i skattespørgsmål og deltaget i forhandlinger i folketingets skatteudvalg, og den, der i de fleste spørgsmål har været min nærmeste kampfælle, er hr. Hilmar Baunsgaard. Nu står vi på modsat front. Det er ikke, fordi jeg har skiftet mening i spørgsmålet om skattefradragreglen, i spørgsmålet om kilde-skatte, i spørgsmålet om alle de andre skattereformer, som vi nu får gennemført sammen med momsens; men det har hr. Hilmar Baunsgaard. Jeg overlader til ham selv at afgøre, hvem af os der har begået et systemskifte, og hvem af os der har begået det hurtigst. Jeg, som — det siger jeg rent ud — hele tiden har ment, at det ville være godt, om arbejderpartierne her kunne arbejde sammen, eller hr. Hilmar Baunsgaard og hans parti, der for meget kort tid siden var i et ret intimt samarbejde med socialdemokratiet og nu har sluttet sig til andre våbenfæller.

(Kort bemærkning).

Hilmar Baunsgaard: Jeg skal gerne over for det ærede medlem hr. Aksel Larsen bekræfte, at det er min opfattelse, at hans skiften standpunkt i skattedrøftelserne alene vedrører merværdiafgiften. Jeg har ikke følt, han har skiftet standpunkt på andre områder end dér.

Og så må jeg måske til det ærede medlem hr. Aksel Larsen sige, at det radikale venstre har på intet område skiftet opfattelse. Vi har hele tiden sagt, at forudsætningen for os var, at vi fik en tilfredsstillende skatte-reform. Det skønner vi ikke vi har fået, og hr. Aksel Larsens skøn er ikke tilstrækkeligt for os til at ændre vor opfattelse.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg vil gerne have lov til at komme med et par bemærkninger i anledning af hr. Henry Christensens udtalelse om, at det var svært at forstå, at man nu også fra vor side ville

skabe en kløft, et kunstigt skel, mellem befolkningsgrupperne, altså mellem lønmodtagerne og de selvstændige erhvervsdrivende. Det er nemlig ikke rigtigt, så det må jeg absolut tilbagevise.

Det, vi ønsker, er det, som vi har sagt så mange gange, en skattemæssig ligestilling mellem grupperne i dette land. Mere ønsker vi ikke. Jeg kunne ikke drømme om at gå ind for, at en selvstændig erhvervsdrivende, en lille håndværker eller detailhandler eller en landmand med en måske beskednen indtægt, at han skulle belægges med hårdere skatter, fordi han var selvstændig. Det kunne jeg ikke drømme om.

Det er slet ikke det, det drejer sig om. Det drejer sig om, at der i befolkningen — og jeg tror, det er med rette — er denne følelse af, at systemet ikke virker, som det skal, at lønmodtagerne — og det være med små indtægter eller med større indtægter — at lønmodtagere i det hele taget i kraft af det skattesystem, vi har, faktisk kommer til i forhold til deres indtægt at betale en væsentlig større skat end andre befolkningsgrupper. Det er den følelse, der er, og den er meget udbredt. Så kan man sige: ja, men fordi der er denne følelse, skulle finansministeren vel ikke gøre det til grundlag for sine lovforslag.

Men denne følelse bygger på realitet, og jeg vil gerne stærkt understrege, at det, vi tilsigter både med dette og med en skær-pelse af ligningen osv., ikke er at skabe kløfter i befolkningen, men at skabe ligestilling i befolkningen, og jeg tror også, det er et krav, som man ikke kan komme uden om.

Så spurgte hr. Henry Christensen: hvornår er det blevet i lønmodtagernes interesse, at der gennemføres en merværdiafgift? I Sverige vil man jo ikke have den, sagde hr. Henry Christensen. Nej, det vil man ikke. Man har lige sat detailomsen op til 10 pct. (*Afbrydelse: 11!*). 11? Vel. Nej, man har det jo i forvejen. Man har et andet system, og jeg har forstået på den svenske finansminister, at han siger: et system, der er indarbejdet, skal man passe lidt på med at lave om på. Det er grunden til, at man ikke allerede har gennemført merværdiafgiften i Sverige; og det har han jo ret i. Man skal altid være forsigtig med at lave om på skattesystemet. Men der er for Dan-

[Finansministeren.]

marks vedkommende ingen som helst tvivl om — det tror jeg heller ikke hr. Henry Christensen vil bestride — at det er en god reform, at vi får ophævet engrosomsen. Ikke mindst for erhvervslivet.

Nu er vi altså blevet beskyldt for at ville varetage lønmodtagernes interesser. Men er det ikke rigtigt, når jeg siger, at merværdiafgiften også i høj grad er til erhvervslivets gavn, til eksportindustriens gavn og til gavn for landbruget som eksporterhverv, i det hele taget til eksportens gavn? Og det system, vi her gennemfører, er i allerhøjeste grad til gavn for investeringerne. Jeg tror altså, det er en virkelig god reform.

Og skal vi så ikke også tage Norge med? Dér vil jeg have lov til at pege på, at det norske arbejderparti, som jo ikke hører til de mest højreindstillede arbejderpartier, for nylig i en rapport fra sit skatteudvalg har nået den konklusion, at det ud fra lønmodtagernes interesser var rigtigt i fremtiden i højere grad at satse på forbrugsafgifterne. Det er altså også mit synspunkt. Jeg tror netop, det er i lønmodtagernes interesse, og derfor går jeg med god samvittighed ind for en sådan reform.

Til hr. Poul Møller vil jeg gerne sige, at denne fremstilling af, at den reform, vi kommer med, ikke giver lettelse for mellemindkomsterne, ikke er rigtig. Jeg havde jo lejlighed til forrige gang, vi drøftede dette spørgsmål, at nævne nogle konkrete tal, og jeg bliver desværre nødt til at nævne nogle igen. Jeg kan godt tage indtægten på de 30.000 kr., hvis det er bruttoindkomsten... (Poul Møller: Den nuværende skattepligtige indkomst på 30.000 kr!). Den nuværende skattepligtige indkomst på 30.000 kr. vil efter regeringens forslag få en skattelettelse på 2.440 kr. Hvis vi tager de nuværende skattepligtige indkomster på 25.000 kr., får de en lettelse på 1.352 kr.

En skattepligtig indkomst på 40.000 kr. — det svarer efter de nugældende regler til en ca. 60.000 kr. i egentlig indkomst — får

efter regeringens forslag en skattelettelse på 2.550 kr. Og jeg kunne gå videre op til omkring 75.000 kr., hvor skattelettelserne holder op, og hvor der bliver nogen skattestigning. Og for alle indtægter nedad fra de 22.000 kr. er der en skattelettelse på ca. 600 kr.

Det er altså ikke rigtigt, at vort forslag ikke giver en omlægning af skatterne, og det er heller ikke rigtigt, at det ikke giver en omlægning af skatterne for mellemindkomsterne. Jeg erkender, at hvis man siger, at mellemindkomsterne har været særlig ramt i det system, vi har haft, eller for så vidt stadig væk har, må man også tage konsekvensen af det. Man kan ikke på den ene side sige: denne gruppe af skatteydere er mishandlet, og så det næste øjeblik, når man ser tallene, som reformen giver, vige tilbage, fordi man måske synes, at det er for store skattelettelser. Vi har taget konsekvensen af dette standpunkt og har lagt en væsentlig del af skattelettelserne netop på mellemindkomsterne, og det mener vi også er rigtigt at gøre. De har været mishandlet og er det til dels endnu i vort skattesystem, og vi vil arbejde på, at de slipper ud af denne mishandling og kommer ind i et mere retfærdigt skattesystem.

Formanden: Jeg gør opmærksom på, at vi er nået til punkt 2 inden for dagsordenens 18 punkter. Der er meget, der tyder på, at vi må holde aftenmøde i aften, og jeg henstiller, at man undgår gentagelser.

(Kort bemærkning).

Poul Møller: Ja, det første, jeg skal sige, angår jo dette med de 30.000 kr. i skattepligtig indkomst. Men det er kun til forståelse, for det skulle dog nødig være således, at når dette er vedtaget, siger folk: ja men Poul Møller siger, der er skattestigning for indkomster på 30.000 kr., og finansministeren siger, der er skattenedsættelse. Mennesker må have krav på at få at vide, hvordan det forholder sig, og derfor vil jeg

[Poul Møller.]

sige, at vi taler jo om to forskellige begreber, for jeg taler om marginalbeskatningen, skattestigningen for 1.000 kr.s indtægtsforøgelse, om, at der ved 30.000 kr. i skattepligtig indkomst er en stærkere progression i det fremtidige skattesystem end i det nuværende. Dertil kommer endelig, at den nedsettelse, som finansministeren taler om ved 30.000 kr.s indkomst, forudsætter en udskrivningsprocent på 90 pct., men det var denne forudsætning, regeringen ikke ville give noget tilsagn om kunne blive opfyldt under forhandlingerne, og det var derfor, vi ikke fik noget forlig. Hvis man tager regeringens skatteskala for en udskrivning på 100 pct., så segner og svinder skattelettelsen. Vi må nu se, om det til næste år bliver de 90 pct. eller de 100 pct., om skattelettelsen på de 2.000 kr. for en konstant indtægt på 30.000 kr. bliver til noget, eller om den er ude i det blå, om den simpelt hen går op i røg. Vi er mange, der har en frygt derfor, fordi vi ikke kunne få dette forlig.

Finansministeren (Grünbaum): Det er da klart, at hvis man skal foretage en sammenligning mellem skatter, må man have et bestemt grundlag at foretage denne sammenligning på, og derfor er det rimeligt, at jeg tager de tal, som er udarbejdet af regeringen i den skitse, der har været behandlet i udvalget, og siger: på dette grundlag er der tale om en skatteomlægning af den og den størrelse. Det andet er jo netop op i den blå luft, kan man sige, eller den blå røg, eller hvordan man vil udtrykke sig. Det er jo noget, vi ikke ved noget som helst om.

De konservative prøver på at foregøgle befolkningen, at vi kan klare os med lavere skatter. Det er jo det, man prøver på at foregøgle befolkningen. Det er der jo ikke noget som helst om. Vi ved jo også fra udvalgsdrøftelserne, at hvis f. eks. venstres forslag skulle give samme provenu som efter de nævnte beregninger, bliver der også tale om helt andre procenter. Nu har jeg ikke sagt så meget pænt om venstre, men det vil jeg gerne gøre nu. Det er en ganske udmærket skala, venstre har udarbejdet, hvis vi skal se på det ud fra, om der er progression i den, eller der ikke er progression i den. Den er faktisk lige så progressiv som den skala, der er forelagt af regeringen, men

man kan ikke se det, fordi de procenter, man arbejder med, de er lagt på et passende lavt niveau, og skal man have de penge ind, der skal til for at klare problemerne, kommer procenterne væsentligt højere op, eller også må man altså lave nogle store buketter for at klare problemerne, eller man må trylle med statsudgifterne — jeg ved ikke, hvad man har tænkt sig. Men det kan vi altså ikke.

Sandheden er nemlig, som vi gang på gang er vendt tilbage til under finanslovsdrøftelserne og finansdrøftelserne, at der er den stigning i statsudgifterne, og det er i virkeligheden ikke de nye love, der betyder så forfærdelig meget; det er ulykken ved det. Det er forholdsvis få hundrede millioner, det drejer sig om med det, folketinget kan gennemføre af nye ting i en samling, men det, der belaster, det er alt det, der er gennemført, og som jeg går ud fra at heller ikke det konservative folkeparti vil løbe fra. Vi må se realistisk på det, og vi må prøve på at lave en sammenligning på det eksisterende niveau, og der er altså en skatteomlægning, en væsentlig skatteomlægning, i vort forslag. Hvad det vil føre til om 1, 2, 3 år, ja, det afhænger jo af, hvordan udviklingen i statsudgifterne bliver.

(Kort bemærkning).

Henry Christensen: Jeg vil da gerne takke finansministeren, fordi han så klart her gjorde gældende, at venstres forslag er et socialt afbalanceret forslag. (*Munterhed*). Jeg vil videre sige ... se, når nu de ærede medlemmer her i salen til venstre giver sig til at le; så er det jo ad finansministeren, de ler, for det er ham (*Munterhed*). Hvad behager? Jo, det var det, finansministeren sagde, det ligger i finansministerens udtalelse. Det tror jeg heller ikke finansministeren vil bestride.

Når jeg i øvrigt har taget ordet, er det, fordi jeg synes, det er synd, når finansministeren nu er kommet så langt med venstres forslag, at han kører videre med en vis vildfarelse, for han kører videre med den vildfarelse, at skal man have de forudsatte penge ind i statskassen, skal man udskrive helt andre procenter, end der står i venstres forslag. Dette er urigtigt. Venstres forslag bygger på indførelse samtidig med samtidigesskatten og samtidig med op-

[Henry Christensen.]

hævelse af skattefradragreglen, og under det, som har været erkendte forudsætninger for forhandlingerne, skal efter venstres forslag alene udskrives de procenter, der står i forslaget. Venstres forslag er endvidere samtidig det mest enkle — det kunne finansministeren nu, da han var ved at rose det, også have føjet til — for det indeholder kun to store proportionalstræk.

Og så vil jeg endelig gøre den bemærkning, at når man nu fører en diskussion om, hvorvidt regeringsforslaget giver skattelettelse eller ej, så ser man jo helt væk fra momsens incidens på de samme grupper; ellers kan man overhovedet ikke komme til at tale om skattelettelser i den forbindelse. Jeg er godt klar over, at finansministeren ved det, men jeg synes, det er rigtigt at få det understreget, for ellers kunne det jo være, nogen troede, at der virkelig var tale om skattelettelser, hvor det er det modsatte, der er tale om.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg må bestride det, hr. Henry Christensen nu siger, altså ikke det første, at venstres skala i og for sig har et socialt præg. Det har den, den er temmelig stærkt progressiv endda, måske mere progressiv, end man kunne have lyst til at fortælle befolkningen, hvis man så, hvordan den ville se ud, hvis man skulle skaffe de penge, man skal skaffe med den skala. Men det må jo være sådan — undskyld, jeg ved godt, det er trættende med disse tal — det må jo være sådan, at hvis man skal sammenligne, skal grundlaget være det samme, ellers bliver det noget hokusfokus.

Jeg siger ikke, at venstres forslag ikke er helt klart med hensyn til sine forudsætninger, det er det; det har jeg også sagt tidligere, men disse forudsætninger er bare nogle helt andre end dem, vi andre har gjort, end det radikale parti og regeringen og det konservative parti har gjort. Det er helt andre forudsætninger, og hvis vi tog de samme forudsætninger ind, nemlig den indtægtsstigning, der sker ved, at man går fra det almindelige skattegrundlag og over på kildeskattegrundlaget, samtidighedsskatten, som venstre siger, og derved rykker skattegrundlaget halvandet år frem og bruger også de penge, der ligger dér, til

skattelettelser — jeg ved ikke, hvordan man vil skaffe dækning i øvrigt for statsudgifterne — ja, så må man vel sige, at hvis man skal vurdere regeringens forslag; så skal det være på samme grundlag, og så kommer man altså endnu længere ned. Derfor er det rigtigt, som jeg siger og vil gentage, at en sammenligning må laves på samme grundlag, og gør man det, er der efter vort forslag ganske betydelige skattelettelser for mellemindkomsterne og også pæne skattelettelser for de mindre indkomster og så en stigning opefter.

Nu sagde hr. Henry Christensen, at hvis man lagde momsen til, så det ikke sådan ud. Det må jeg bestride. Der foreligger for udvalget et notat udarbejdet af skattedepartementet over udviklingen for en familie med 2 børn, og det viser på et meget langt stræk, bortset fra nogle enkelte punkter, hvor det er uændret, ganske betydelige nedsættelser. Lad mig nævne, at en indkomst før skattefradraget på 6.400 kr. faktisk får en nedsættelse på 4,9 pct., og så er der nogle mindre nedsættelser opefter. Det er klart, at som helhed skal der ikke være nedsættelser, som helhed skal der være balance i foretagendet, ellers passer regnestykket ikke. Men vort forslag er udarbejdet på en sådan måde, at det, også når vi tager momsen i betragtning, giver en socialt rigtig fordeling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget blev ved et på begæring af Anders Andersen, Søren Andersen, Alfred Bøgh, Henry Christensen, Robert Christensen, Damsgaard, Erik Eriksen, P. E. Eriksen, Jens Frandsen, From, Guldberg, Holger Hansen, Poul Hartling, Hauch, Holmberg, Jens Peter Jensen, Conrad Koføed, Peter Larsen og Kristen Østergaard foretaget navneopråb, som nedenstående liste viser,

vedtaget med 90 stemmer mod 86; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod; 2 medlemmer var fraværende.

Ja:

Albertsen, Dalskov, Andersen, K. B. Andersen, Normann Andersen, Kaj Andersen, Bladt, Bomholt, Bundvad, Thomas Christensen, Poul Dalsager, Pia Dam, Poul

Dam, Erling Dinesen, Dose, Gunhild Due, Gorrsen, Victor Gram, Lis Groes, Grünbaum, Andreas Hansen, Jørgen Peder Hansen, Krog Hansen, Lysholt Hansen, Ove Hansen, Poul Hansen, Thomas Have, Holst, Horn, Hans Hækkerup, Per Hækkerup, Erhard Jakobsen, Frode Jakobsen, Carl P. Jensen, Egon Jensen, Anker Jørgensen, Peter Jørgensen, Kampmann, Kamp, Risgaard Knudsen, Bodil Koch, Kolbjørn, J. O. Krag, Evald Kristensen, Morten Lange, Aksel Larsen, Arne Larsen, A. W. Larsen, Bjørn Larsen, Herløv Larsen, Camma Larsen-Ledet, Waldemar Laursen, Lindberg, Hans Lund, Svend Lund, Chr. Madsen, Niels Matthiasen, Th. Mikkelsen, Kai Moltke, Orla Møller, Otto Mørch, Niels Mørk, Ejner Nielsen, Helge Nielsen, Johan Nielsen, K. Axel Nielsen, Peter Nielsen, Poul Nilsson, Ivar Nørgaard, Viola Nørløv, Kjeld Olesen, Axel Ivan Pedersen, Bertel Pedersen, Gert Petersen, Chr. Rasmussen, Kaj Rasmussen, Karl Max Rasmussen, Kjær Rasmussen, Hanne Reintoft, Børge Schmidt, Eigil Schytt, Sigsgaard, Astrid Skjoldbo, Skræppenborg-Nielsen, Søgaard, Tastesen, Teichert, Chr. Thomsen, Holm Tved, Vivike, Ømann.

Nej:

A. Chr. Andersen, Anders Andersen, Søren Andersen, Antonsen, Bernhard Baunsgaard, Hilmar Baunsgaard, Bendix, Bilgrav-Nielsen, Knud Bro, Hanne Budtz, Burgdorf, Alfred Bøgh, Chr. R. Christensen, Henry Christensen, Rigmor Christensen, Robert Christensen, Haunstrup Clemmensen, Mads Eg Damgaard, Damsgaard, Diderichsen, Enggaard, Erik Eriksen, Niels Eriksen, P. E. Eriksen, Fanger, Per Federspiel, Jens Frandsen, From, Gottschalk-Hansen, Guldborg, Erik Hansen, Holger Hansen, Inger-Lise Bech Hansen, Poul Hartling, Hastrup, Hauch, Svend Haugaard, Holmberg, Arthur Jacobsen, Asger Jensen, Evan Jensen, Jens Peter Jensen, Jørgen Jensen, Søren Jensen, Stæhr Johansen, Conrad Kofoed, Erik Kragh, Ejner Kristensen, Peter Larsen, Lembourn, Marie Antoinette von Lowzow, Clara Munck, Adam Møller, Gerda Møller, Lis Møller, Per Møller, Poul Møller, Niels Jørgen Nielsen, Ninn-Hansen, A. C. Normann, Hindkjær Pedersen, Ellen Strange Petersen, K. Helveg

Petersen, Niels Helveg Petersen, Grethe Philip, Johan Philipsen, Finn Poulsen, Vestergaard Poulsen, Raunkjær, Niels Ravn, Eva Rée, Else-Merete Ross, Poul Schlüter, Skytte, Stetter, Henry Sørensen, Poul Sørensen, Thestrup, Knud Thomsen, Skov Thulesen, Ib Thyregod, H. C. Toft, Weikop, Niels Westerby, Knud Østergaard, Kristen Østergaard.

Stemmer ikke:

Rosing.

Fraværende:

Poul Andreasen og Knud Hertling.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat).

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 26) findes i tidenden sp. 2711, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 289 og bilag til betænkning i tillæg B. sp. 353).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Peter Nielsen: Ja, det kan vel ikke komme som nogen overraskelse, at jeg foreslår at stemme for dette kildeskattelovforslag. Jeg har jo ved enkelte andre lejligheder her fra denne her talerstol talt om kildeskatten, så jeg skal nok følge formandens henstilling om ikke at komme med gentagelser. Der er vel også her allerede sagt alt for og imod, så det ingen nytte er til nu for tredje gang at gentage skattedebatten.

Jeg vil dog gerne alligevel hilse kildeskatten velkommen. Vi er det sidste civiliserede land i verden, der vedtager kildeskatten, og det er vel heller ikke for tidligt. Vi kan takke venstre, fordi de ved århundredskiftet gik i spidsen for en skattereform; men det er et helt andet samfund, vi nu lever i — det har vi efterhånden erkendt alle sammen — og derfor er vi vel nu enige om, at vi skal have denne kildeskat, denne samtidighedsskat. Jeg er kun ked af, at den